

Minister Infrastruktury

Znak pisma: DGW-4.054.4.2024
Warszawa, 25 lutego 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

w nawiązaniu do interpelacji nr 4876 Posła na Sejm RP Pana Dariusza Mateckiego, z dnia 25 września 2024 r. w sprawie odpowiedzialności Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie za brak działań w zakresie zwiększenia rezerwy powodziowej na zbiornikach Nysy Kłodzkiej, poniżej przedstawiam odpowiedzi na podstawie informacji przekazanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP).

1. Dlaczego, mimo jednoznacznych prognoz meteorologicznych zapowiadających powódź, Wody Polskie nie podjęły działań w celu zwiększenia rezerwy powodziowej na zbiorniku Nysa oraz innych zbiornikach kaskady Nysy Kłodzkiej?

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW WP, zbiorniki kaskady nyskiej na rzece Nysie Kłodzkiej były opróżnione – przygotowane na przyjęcie wezbrań z poszczególnych dopływów, tj. były wypracowane dodatkowe pojemności ponad wymagane pozwoleniem wodnoprawnym pojemności powodziowe. Zbiorniki kaskady nyskiej na Nysie Kłodzkiej posiadały w sumie do wykorzystania wolną pojemność 178 mln m³, a więc porównywalną z pojemnością zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na Odrze wynoszącą 185 mln m³.

Ponadto PGW WP poinformowało, że od połowy sierpnia 2024 r. były utrzymywane odpływy ze zbiornika Nysa większe od dopływów do zbiornika. Tym samym gospodarka wodna, prowadzona w okresie poprzedzającym powódź, we wrześniu wypracowała dodatkową rezerwę (pojemność) w zbiorniku, co jest tożsame z przygotowaniem zbiornika na możliwość bezpiecznej redukcji fali powodziowej. Rzędna piętrzenia była 1,3 m poniżej NPP (normalnego poziomu piętrzenia - poziomu wskazanego do zastosowania zrzutu wyprzedzającego).

Jednocześnie PGW WP wskazało, że także na zbiorniku Otmuchów od trzeciej dekady sierpnia 2024 r. był utrzymywany obniżony poziom piętrzenia o około 1,30 m poniżej NPP (normalnego poziomu piętrzenia) m.in. ze względu na trwający remont. Tym samym gospodarka wodna prowadzona w okresie poprzedzającym powódź wypracowała dodatkową rezerwę (pojemność) w zbiorniku, co jest tożsame z przygotowaniem zbiornika na możliwość bezpiecznej redukcji fali powodziowej.

W wyniku prognoz hydrologicznych i meteorologicznych, otrzymanych z IMGW-PIB, PGW WP w dniu 12 września 2024 r. (czwartek) nakazało wykonawcy usunięcie całego sprzętu budowlanego (w tym z czaszy zbiornika) oraz zabezpieczenie i opuszczenie placu budowy. Dzięki wysiłkowi PGW WP i wykonawcy, pomimo remontu, zbiornik został wykorzystany jak zbiornik w pełni działający.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW WP, w dniu 12 września 2024 r. o godz. 12.00 zwiększono odpływ ze zbiornika Nysa z 10 m³/s do 35 m³/s oraz zwiększono odpływ ze zbiornika Otmuchów z 6,0 m³/s do 20,0 m³/s.

PGW WP poinformowało, że gospodarka wodna na zbiornikach kaskady nyskiej na rzece Nysa Kłodzka jest oraz była prowadzona w czasie powodzi według zasad, które są ściśle określone w aktualnie obowiązującej i zatwierdzonej pozwoleniem wodnoprawnym Instrukcji gospodarowania wodą na zbiornikach Otmuchów i Nysa.

Do sieci obserwacyjno-pomiarowej mającej istotny wpływ na gospodarowanie wodą na zbiornikach Otmuchów i Nysa należą wodowskazy IMGW-PIB: Bardo na Nysie Kłodzkiej oraz Głuchołazy na Białej Głuchołaskiej.

W opinii PGW WP, dzięki odpowiedniemu przygotowaniu zbiorników do nadejścia kulminacji fali powodziowej oraz prawidłowej gospodarce wodnej w okresie powodzi, fala o kulminacji w zlewni Nysy Kłodzkiej dopływająca do zbiorników o odnotowanej maksymalnej wysokości dopływu 2030 m³/s została zredukowana do odpływu ze zbiornika Nysa w wysokości 1000 m³/s, trwającego przez około 1 dobę. Przyczyniło to się do znacznego ograniczenia strat w dolinie Nysy Kłodzkiej, poniżej zbiornika Nysa.

Efektywne zarządzanie pojemnością powodziową polega na przechwyceniu szczytu fali wezbraniowej, a jej podstawa zostaje przepuszczona bez zatrzymania. Dzięki temu jest możliwe kontrolowanie fali powodziowej, pod warunkiem uzyskania dostępu do precyzyjnych prognoz meteorologicznych i hydrologicznych.

2. Kto podjął decyzję o niewielkim zwiększeniu rezerwy powodziowej i na jakiej podstawie oparto tę decyzję? Proszę o przedstawienie pełnej dokumentacji analiz i rekomendacji dotyczących gospodarki wodnej w okresie bezpośrednio poprzedzającym powódź.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW WP, gospodarka wodna na zbiornikach kaskady nyskiej na rzece Nysa Kłodzka jest oraz była prowadzona w czasie powodzi według zasad, które są ściśle określone w aktualnie obowiązującej i zatwierdzonej pozwoleniem wodnoprawnym Instrukcji gospodarowania wodą na zbiornikach Otmuchów i Nysa. Zgodnie z treścią Instrukcji gospodarowania wodą „w okresie powodzi dyspozycje dotyczące odpływów ze zbiorników wydaje Dyrektor RZGW we Wrocławiu lub upoważniony zastępca, przy uwzględnieniu konsultacji z właściwym działem ds. gospodarowania wodą RZGW we Wrocławiu, który odpowiada za merytoryczne przygotowanie uzgodnionych dyspozycji dla Dyrektora RZGW” (cytat z Instrukcji).

W opinii PGW WP, zbiorniki były przygotowane na przyjęcie wezbrań z poszczególnych dopływów, tj. były wypracowane dodatkowe i wymagane pozwoleniem wodnoprawnym pojemności powodziowe. Jak już zaznaczono powyżej zbiorniki kaskady nyskiej na Nysie Kłodzkiej posiadały w sumie wolną pojemność 178 mln m³, a więc porównywalną z pojemnością zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na Odrze wynoszącą 185 mln m³.

Poniżej zestawiono podane przez PGW WP wielkości rezerw (pojemności) powodziowych, jakie miały do wykorzystania zbiorniki według stanu na dzień 12 września 2024 r. na godz. 8.00:

- Topola 7,1 mln m³ poniżej MaxPP;
- Kozielno 5,4 mln m³ poniżej MaxPP;

- Otmuchów 89,5 mln m³ poniżej MaxPP;
- Nysa 76,1 mln m³ poniżej MaxPP.

Przed powodzią zbiorniki Topola, Kozielno, Otmuchów i Nysa miały następujące pojemności:

- Topola - 14,56 mln m³, NPP = 16,49 mln m³, MaxPP = 21,68 mln m³;
- Kozielno - 10,86 mln m³, NPP = 12,92 mln m³, MaxPP = 16,30 mln m³;
- Otmuchów - 39,67 mln m³, NPP = 58,39 mln m³, MaxPP = 129,17 mln m³;
- Nysa - 45,62 mln m³, NPP = 65,69 mln m³, MaxPP = 121,70 mln m³.

Ponadto informuję, że zgodnie z Instrukcją gospodarowania wodą na zbiornikach Otmuchów i Nysa:

- na zbiorniku Nysa „zrzut wyprzedzający rozpoczynamy z poziomu 196,0 m n.p.m. Kr...” (cytat), natomiast w dniu 12 września 2024 r. na zbiorniku Nysa poziom piętrzenia wody w zbiorniku wynosił 194,70 m n.p.m., czyli był o 1,3 m poniżej poziomu wskazanego do zastosowania zrzutu wyprzedzającego;
- na zbiorniku Otmuchów „w przypadku prognozy wystąpienia powodzi na rzece Nysie Kłodzkiej zrzut wyprzedzający ze zbiornika Otmuchów w wielkości 250 m³/s będzie się odbywał z chwilą, kiedy zaczną wzrastać poziom wody na wodowskazie Bardo (po wcześniejszej prognozie meteorologicznej przewidującej nadejście fali powodziowej o kulminacji przewyższającej Q50%=215 m³/s)” (cytat). Przepływ na wodowskazie IMGW-PIB - Bardo zaczął nieznacznie wzrastać dopiero od 13 września 2024 r.

Z informacji przekazanych przez PGW WP wynika, że w dniu 12 września 2024 r. w godzinach okołopołudniowych PGW WP Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu otrzymał z IMGW-PIB dokument, tj. prognozę objętości w profilach wodowskazowych powyżej zbiorników retencyjnych - opracowanie w oparciu o analizę wyników modeli typu opad-odpływ HBV, z którego wynikało, że w ciągu 66 h, počawszy od 12 września 2024 r. godz. 6:00 UTC (8:00 czasu lokalnego) do kaskady nyskiej, tj. do zbiorników: Topola, Kozielno, Otmuchów, Nysa, dopłynie objętość fali równa 76,967 mln m³ z rzeki Nysy Kłodzkiej oraz 22,655 mln m³ z rzeki Białej Głuchołaskiej, co sumarycznie stanowiło kubaturę dopływu do kaskady w/w zbiorników równą 99,622 mln m³.

Zgodnie z komentarzem IMGW-PIB w prognozie, była to „najbardziej wiarygodna prognoza, wybrana z dostępnych wyników scenariuszy modelu HBV na podstawie długoterminowej analizy sprawdzalności prognoz” (cytat). Dokonano wówczas weryfikacji aktualnych danych ze zbiorników kaskady nyskiej w celu analizy możliwości transformacji fali powodziowej oraz dostępnych wolnych pojemności powodziowych i dodatkowych w zbiornikach, z uwzględnieniem pojemności powodziowej forsowanej. Analiza wykazała, że na dzień 12 września 2024 r. sumaryczna rezerwa w 4 zbiornikach kaskady nyskiej wynosiła 178 mln m³ w odniesieniu do Maksymalnego Poziomu Piętrzenia, 223 mln m³ w odniesieniu do Nadzwyczajnego Poziomu Piętrzenia i była dwukrotnie wyższa od prognozy objętości IMGW-PIB, a tym samym wystarczająca do zgromadzenia prognozowanej objętości fali w 4 zbiornikach na czas horyzontu prognozy IMGW-PIB, czyli na okres 66 h.

Mając powyższe na uwadze, zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW WP, przygotowano (opróżniono) zbiorniki na prognozowane przez IMGW-PIB dopływy –

dotatkowo w dniu 12 września 2024 r. o godz. 12.00 zwiększono odpływy ze zbiornika Nysa z 10 m³/s do 35 m³/s oraz zwiększono odpływ ze zbiornika Otmuchów z 6,0 m³/s do 20,0 m³/s.

W opinii PGW WP, dzięki właściwemu przygotowaniu zbiorników (opróżnieniu) do nadejścia fali powodziowej i prawidłowej gospodarce wodnej na zbiornikach w okresie powodzi, fala o kulminacji w zlewni Nysy Kłodzkiej, dopływająca do zbiorników o maksymalnej wysokości dopływu 2030 m³/s, została zredukowana do odpływu ze zbiornika Nysa w wysokości 1000 m³/s. Odpływ ze zbiornika Nysa w wysokości 1000 m³/s został zastosowany znacznie wcześniej przed nadejściem kulminacji na rzece Odrze. Kulminacje z rzeki Nysy Kłodzkiej i Odry nie nałożyły się. Przyczyniło się to znacząco, wspólnie ze zbiornikiem Racibórz, do ochrony takich miast jak Oława, Brzeg i w szczególności Wrocławia.

3. Jakie były rekomendacje Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej RZGW we Wrocławiu oraz Dyrekcji RZGW we Wrocławiu, w tym Zastępcy Dyrektora ds. Ochrony Przed Powodzią i Suszą, w sprawie zarządzania zbiornikami Nysy Kłodzkiej przed i w trakcie wystąpienia opadów?

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW WP, gospodarka wodna na zbiornikach kaskady nyskiej na rzece Nysa Kłodzka jest oraz była prowadzona w czasie powodzi według zasad, które są ściśle określone w aktualnie obowiązującej i zatwierdzonej pozwoleniem wodnoprawnym Instrukcji gospodarowania wodą na zbiornikach Otmuchów i Nysa. Zgodnie z treścią Instrukcji gospodarowania wodą „w okresie powodzi dyspozycje dotyczące odpływów ze zbiorników wydaje Dyrektor RZGW we Wrocławiu lub upoważniony zastępca, przy uwzględnieniu konsultacji z właściwym działem ds. gospodarowania wodą RZGW we Wrocławiu, który odpowiada za merytoryczne przygotowanie uzgodnionych dyspozycji dla Dyrektora RZGW” (cytat z Instrukcji).

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW WP, Centrum Operacyjne Ochrony Przeciwpowodziowej PGW WP Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu oraz Dyrektor ds. Ochrony Przed Powodzią i Suszą Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu rekomendowali zarządzanie zbiornikami kaskady Nysy przede wszystkim zgodnie z wytycznymi zawartymi w Instrukcji gospodarowania wodą oraz na podstawie prognoz IMGW-PIB, które bardzo dynamicznie się zmieniały.

Jak już wspomniano w odpowiedzi na pytanie nr 2, z informacji uzyskanych od PGW WP wynika, że w dniu 12 września 2024 r. w godzinach okołopołudniowych PGW WP Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu otrzymał z IMGW-PIB dokument, tj. prognozę objętości w profilach wodowskazowych powyżej zbiorników retencyjnych - opracowanie w oparciu o analizę wyników modeli typu opad-odpływ HBV, z którego wynikało, że w ciągu 66 h, począwszy od 12 września 2024 r. godz. 6:00 UTC (8:00 czasu lokalnego) do kaskady nyskiej, tj. do zbiorników: Topola, Kozielno, Otmuchów, Nysa, dopłynie objętość fali równa 76,967 mln m³ z rzeki Nysy Kłodzkiej oraz 22,655 mln m³ z rzeki Białej Głuchotaskiej, co sumarycznie stanowiło kubaturę dopływu do kaskady w/w zbiorników równą 99,622 mln m³.

Zgodnie z komentarzem IMGW-PIB w prognozie, była to „najbardziej wiarygodna prognoza, wybrana z dostępnych wyników scenariuszy modelu HBV na podstawie długoterminowej analizy sprawdzalności prognoz” (cytat). Dokonano wówczas weryfikacji

aktualnych danych ze zbiorników kaskady nyskiej w celu analizy możliwości transformacji fali powodziowej oraz dostępnych wolnych pojemności powodziowych i dodatkowych w zbiornikach, z uwzględnieniem pojemności powodziowej forsowanej. Analiza wykazała, że na dzień 12 września 2024 r. sumaryczna rezerwa w 4 zbiornikach kaskady nyskiej wynosiła 178 mln m³ w odniesieniu do Maksymalnego Poziomu Piętrzenia, 223 mln m³ w odniesieniu do Nadzwyczajnego Poziomu Piętrzenia i była dwukrotnie wyższa od prognozy objętości IMGW-PIB, a tym samym wystarczająca do zgromadzenia prognozowanej objętości fali w 4 zbiornikach na czas horyzontu prognozy IMGW-PIB, czyli na okres 66 h.

Poniżej zostały przytoczone otrzymane z IMGW-PIB szczegółowe prognozy objętości w profilach wodowskazowych powyżej zbiorników retencyjnych, opracowane w oparciu o analizę wyników modeli typu opad-odpływ HBV, jako najbardziej wiarygodna prognoza, wybrana z dostępnych wyników scenariuszy modelu HBV na podstawie długoterminowej analizy sprawdzalności prognoz:

- 1) obowiązująca od godziny 8.00 11 września 2024 r. m.in. powyżej zb. kaskady Nysy: w ciągu 72 godz. wynosiła 13,438 mln m³, do przekroju Głuchołazy wynosiła 1,530 mln m³. W tym czasie pojemność powodziowa i dodatkowa do wykorzystania (do Max PP) na zbiornikach kaskady Nysy wynosiła 178 mln m³ i pozwalała na ewentualne bezpieczne zgromadzenie nadmiaru dopływającej wody;
- 2) obowiązująca od godziny 8.00 12 września 2024 r. powyżej zb. Kaskady Nysy: w ciągu 66 godz. do przekroju Bardo zwiększyła się czterokrotnie i wynosiła 76,967 mln m³, do przekroju Głuchołazy w horyzoncie czasowym 72 godzin zwiększyła się piętnastokrotnie i wynosiła 22,655 mln m³. Powyższa prognoza wskazywała wzrost dopływu do zbiorników retencyjnych w ciągu 66 godzin, jednak była znacznie niższa od pojemności powodziowej i dodatkowej do wykorzystania (do Max PP) na zbiornikach kaskady Nysy, która wynosiła 178 mln m³ i pozwalała na bezpieczne zgromadzenie nadmiaru dopływającej wody;
- 3) obowiązująca od godziny 8.00 13 września 2024 r. powyżej zb. Kaskady Nysy: w ciągu 66 godz. do przekroju Bardo zwiększyła się o 25 % w stosunku do dnia poprzedniego i wynosiła 95,262 mln m³, do przekroju Głuchołazy z horyzontem czasowym 72 godzin zmniejszyła się o 30 % w stosunku do dnia poprzedniego i wynosiła 15,069 mln m³. Powyższa prognoza w ciągu 72 godzin nadal nie przekraczała aktualnej pojemności powodziowej i dodatkowej do wykorzystania (do Max PP) na zbiornikach kaskady Nysy, która wynosiła = 177,7 mln m³ i pozwalała na bezpieczne zgromadzenie nadmiaru dopływającej wody;
- 4) obowiązująca od godziny 8.00 14 września 2024 r. w ciągu 72 godz. do przekroju Bardo zwiększyła się o 30 % w stosunku do dnia poprzedniego i wynosiła 124,646 mln m³, do przekroju Głuchołazy z horyzontem czasowym 72 godzin zwiększyła się ponad czterokrotnie w stosunku do dnia poprzedniego i wynosiła 66,884 mln m³. Powyższa prognoza w ciągu 72 godzin przekraczała o około 14,5 mln m³ aktualną pojemność powodziową i dodatkową do wykorzystania (do Max PP) na zbiornikach kaskady Nysy, która wynosiła 177,7 mln m³.

Z informacji przedstawionych przez PGW WP wynika, że w dniu 14 września 2024 r. o godz. 10:00 nastąpiła utrata łączności – zniszczenie wodowskazu Głuchołazy IMGW-PIB na rzece Biała Głuchołaska, który pełni funkcję osłonową dla zbiornika Nysa; o godz. 19.00 utracono całkowitą osłonę hydrologiczną zlewni różnicowej zbiornika Nysa w zlewni Białej Głuchołaskiej poprzez utratę łączności – zniszczenie drugiego wodowskazu Biała Nyska IMGW-PIB na rzece Biała Głuchołaska — co oznaczało całkowitą utratę możliwości obserwacji stanów wody i przepływów w rzece Białej Głuchołaskiej, a tym samym dopływu ze zlewni różnicowej do zbiornika Nysa.

4. Czy podjęte działania przez Wody Polskie w pełni odpowiadały standardom zarządzania kryzysowego w sytuacji zagrożenia powodziowego?

Mając na uwadze prognozy pogody oraz możliwość utworzenia się wezbrania, PGW WP poinformowało, że od 10 września 2024 r. rozpoczęło przygotowania do podjęcia działań, które w kolejnych dniach zostały zintensyfikowane (przygotowanie obiektów hydrotechnicznych, dyżury powodziowe w jednostkach PGW WP, poinformowanie firm wykonujących prace w korytach rzeki i międzywalu do zabezpieczenia). Z przekazanego przez PGW WP materiału wynika, że współpracuje i współpracowało ze służbami odpowiedzialnymi za zarządzanie kryzysowe na poszczególnych szczeblach administracji, a przedstawiciele PGW WP uczestniczyli w posiedzeniach sztabów zespołów zarządzania kryzysowego.

5. Jakie kroki podejmie Ministerstwo Infrastruktury w celu weryfikacji odpowiedzialności Wód Polskich za niedostateczne przygotowanie zbiorników wodnych do przyjęcia nadmiaru wód i zmniejszenia ryzyka powodzi?

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW WP, w dniu 12 września 2024 r. rzędne piętrzenia na zbiornikach przeciwpowodziowych kaskady Nysy Kłodzkiej: Topola, Kozielno, Otmuchów i Nysa układały się poniżej NPP (normalnego poziomu piętrzenia), tzn., że **zbiorniki dysponowały rezerwami powodziowymi większymi od wymaganych**, odpowiednio dla poszczególnych zbiorników:

- 1) Topola, rezerwa wymagana: 5,2 mln m³, rezerwa w okresie powodzi 7,10 mln m³, tj. 137 %, wypełnienie zbiornika 67,2 %;
- 2) Kozielno, rezerwa wymagana: 3,4 mln m³, rezerwa w okresie powodzi 5,4 mln m³, tj. 161%, wypełnienie zbiornika 66,7 %;
- 3) Otmuchów, rezerwa wymagana 70,8 mln m³, rezerwa w okresie powodzi 89,6 mln m³, tj. 127%, wypełnienie zbiornika 30,7%;
- 4) Nysa, rezerwa wymagana 56,0 mln m³, rezerwa w okresie powodzi 75,8 mln m³, tj. 136%, wypełnienie zbiornika 37,5%.

Zbiorniki Kaskady Nysy Kłodzkiej (Topola, Kozielno, Otmuchów, Nysa) miały około 178 mln m³ zabezpieczonej rezerwy powodziowej (to porównywalnie tyle co zbiornik Racibórz Dolny na Odrze — 185 mln m³), a wykorzystano z tego około 155 mln m³ (Racibórz Dolny na Odrze zgromadził —147,9 mln m³).

Przedstawione powyżej informacje nie potwierdzają tezy, że doszło do niedostatecznego przygotowania zbiorników wodnych na przyjęcie nadmiaru wód.

6. Czy Ministerstwo zamierza przeprowadzić niezależny audyt działań Wód Polskich w związku z zarządzaniem zbiornikami wodnymi na Nysie Kłodzkiej oraz ocenić ich odpowiedzialność za skutki powodzi?

Mając na uwadze szczegółowe wyjaśnienia udzielone w odpowiedziach na poprzednie pytania, zdaniem PGW WP, przygotowanie zbiorników Kaskady Nysy Kłodzkiej do nadejścia fali powodziowej a także gospodarka wodna na zbiornikach w okresie powodzi, która umożliwiła znaczną redukcję fali powodziowej w zlewni Nysy Kłodzkiej, były prowadzone prawidłowo. Niemniej jednak Ministerstwo Infrastruktury analizuje wszelkie informacje dot. działalności PGW WP i nie wyklucza w przyszłości, w przypadku potwierdzenia się jakiegokolwiek pogłoski, podjęcia stosownych działań, w tym audytowych.

W ocenie ministerstwa w pierwszej kolejności powinna nastąpić głęboka analiza zdarzeń z września celem wyciągnięcia wniosków, które pozwoliły by, z uwzględnieniem obecnych doświadczeń, jeszcze lepiej chronić obywateli przed skutkami nagłych nawałnic. Wszelkie działania, dające choć cień nadziei na minimalizację skutków ewentualnych podobnych katastrof w przyszłości, zmierzające do budowy nowych zbiorników oraz efektywnego zarządzania posiadanymi zbiornikami wodnym, są dla ministerstwa priorytetem.

Z poważaniem

z upoważnienia Ministra Infrastruktury

Piotr Malepszak

Podsekretarz Stanu

Dokument podpisany elektronicznie.